

Biljana Mišić Ilić / Vesna Lopičić

JEZIK, KNJIŽEVNOST, MARGINALIZACIJA: JEZIČKA ISTRAŽIVANJA

Biblioteka
NAUČNI SKUPOVI

Urednice:

Prof. dr Biljana Mišić Ilić
Prof. dr Vesna Lopičić

Glavni i odgovorni urednik:

Prof. dr Bojana Dimitrijević

Akademski i recenzentski odbor:

Prof. dr Vesna Lopičić
Prof. dr Biljana Mišić Ilić
Prof. dr Đorđe Vidanović
Prof. dr Dragana Mašović
Prof. dr Mihailo Antović
Prof. dr Miloš Kovačević
Prof. dr Snežana Bilbija
Prof. dr Marija Knežević
Prof. dr Yunichi Toyota
Prof. Colin Nicholson
Prof. dr Walter Epp
Prof. dr Jordana Marković
Prof. dr Sofija Miloradović
Prof. dr Savka Blagojević
Doc. dr Vladan Pavlović

Sekretari konferencije:

Mr Marta Dimitrijević
Mr Ana Kocić

Recenzenti:

Prof. dr Đorđe Vidanović
Prof. dr Jordana Marković
Prof. dr Snežana Bilbija

Objavlјivanje ovog zbornika pomoglo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije u okviru projekta *Dinamika struktura savremenog srpskog jezika 178014* i Filozofski fakultet u Nišu.

Univerzitet u Nišu
Filozofski fakultet

**JEZIK, KNJIŽEVNOST, MARGINALIZACIJA
JEZIČKA ISTRAŽIVANJA**

Zbornik radova

Urednice:
Biljana Mišić Ilić
Vesna Lopičić

Niš, 2014.

Sva autorska prava zadržana. Zabranjeno je svako neovlašćeno umnožavanje,
fotokopiranje ili reprodukcija delova teksta.

SADRŽAJ

JEZIK, KNJIŽEVNOST, MARGINALIZACIJA: JEZIČKA ISTRAŽIVANJA

UVOD

Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić MARGINALIZACIJE JEZIKA I MARGINALIZACIJA JEZIKOM	9
---	---

I

JEZIČKA MARGINALIZACIJA U JAVNOM DISKURSU I U DRUŠTVU

Марина Јањић, Илијана Чутура МАРГИНАЛИЗАЦИЈА ГОВОРНЕ ЕТИКЕЦИЈЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИМ МЕДИЈИМА: ХОНОРИФИЦИ И УЧТИВО ОБРАЋАЊЕ	31
Tatjana Djurović, Nadežda Silaški THE TEACHER-STUDENT METAPHOR IN SERBIAN EU ACCESSION DISCOURSE – A CASE OF COGNITIVE MARGINALISATION	47
Борислава Вучковић СУБЈЕЗИЧКО <i>СВРГАВАЊЕ</i> У РЕПОВАЊУ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И МЕДИЈСКА МАРГИНАЛИЗАЦИЈА	59
Vladimir Figar IMAGINE SHE WAS WHITE: COGNITIVE LINGUISTICS VIEW OF THE MARGINALIZATION OF AFRICAN AMERICANS IN CONTEMPORARY MEDIA	71
Јелена Јовановић Симић ДЕСЕМАНТИЗАЦИЈА ЈЕЗИКА У ПОЛИТИЧКОМ ДИСКУРСУ (Поступци маргинализације битних чињеница и преусмерења смисла)	85
Zoran Jovanović, Ivana Stojanović Prelević MARGINALIZACIJA ETIKE U JEZIKU MEDIJA: MANIPULACIJA VERSUS ETIKA	95
Марија Вујовић, Neven Obradović, Marta Mitrović MARGINALIZACIJA ŽENA U ŠTAMPI	107
Ivana Milovanović ŽENSKA ŠTAMPA U SRBIJI – ЗАХТЕВИ КОЈИ SE POSTAVLJAJU PRED SAVREMENU ŽENU	119
Nataša Ristivojević-Rajković POGRDNI NAZIVI ZA MUŠKARCE I ŽENE – PRILOG PROUČAVANJU KONCEPTUALIZACIJE RODA	133
Јована Јовановић ПЕЈОРАТИВИ У ИМЕНОВАЊУ ПРИПАДНИКА НЕКИХ ДРУШТВЕНИХ ГРУПА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	143

Dorijan Hajdu SOPSTVENA DISFEMIZACIJA – O RAZLOZIMA ZA UPOTREBU UVREDLJIVIH TERMINA ZA SOPSTVENU GRUPU	159
Predrag Novakov NEOPRAVDANI ANGLICIZMI U SRPSKOM JEZIKU – ELEMENAT LEKSIČKE MARGINALIZACIJE?	169
Ana Werkmann, Ana Kedveš <i>ROMANO ČAĆIPE</i> : HEADLINES FROM THE MARGINS	183
Гордана Драгин ВРЕДНОСТИ И ЗНАЧАЈ <i>ГРАМАТИКЕ РОМСКОГ ЈЕЗИКА</i>	199
Zorica Stanisavljević Petrović, Tijana Krstić MIŠLJENJE NASTAVNIKA O INTEGRACIJI ROMSKE DECE U ŠKOLI	209
Tanja Milosavljević OČUVANJE JEZIKA U VIŠEJEZIČKOJ SREDINI (PRIMER SRPSKOG JEZIKA NA FRANCUSKOJ TERITORIJI)	225
Владан Павловић, Милош Јовановић СКЛОНОСТ КА МАРГИНАЛИЗАЦИЈИ ДРУГОГ И ДРУГАЧИЈЕГ У СТАВОВИМА СТУДЕНАТА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ	235

II NA MARGINAMA JEZIČKOG SISTEMA

Miloš Tasić, Dušan Stamenković METONIMIJA: OD MARGINALIZOVANOG TROPA DO CENTRALNOG POJMOVNOG MECHANIZMA	251
Милош М. Ковачевић ТЕКСТОСТИЛЕМАТИКА ЈЕДНОГ ТИПА КРИПТОГРАФСКОГ ДИСКУРСА	263
Ивана Палибрк НА МАРГИНИ: ГРАФОСТИЛЕМИ У АНГЛОАМЕРИЧКОЈ СТИЛИСТИЦИ	273
Marko Simonović, Boban Arsenijević LIČNOST I BEZLIČNOST GLAGOLA <i>TREBATI</i> : AVANTURE TEORIJSKE LINGVISTIKE U PRENORMIRANOM DOMENU	287
Маја Вукић МАРГИНАЛНИ ТИПОВИ СЕМАНТИЧКИХ КОНКРЕТИЗАТОРА УЗ НЕЗАВИСНЕ ВЕЗНИКЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	305
Тања Русимовић МАРГИНАЛИЗАЦИЈА СЕНТЕНЦИЈАЛНИХ РЕЛАТИВНИХ КЛАУЗА	317
Александра Јанић ПРЕСКРИПТИВНА МАРГИНАЛИЗАЦИЈА УМЕТАЊА АДВЕРБИЈАЛА У ДА-ДОПУНУ МОДАЛНИМ ГЛАГОЛИМА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И РЕАЛНО СТАЊЕ	327

Tiana Tošić DESKRIPTIVNI PREDIKATI U ENGLJESKOM JEZIKU IZ UGLA KONSTRUKCIONE GRAMATIKE	343
Vladimir Ź. Jovanović MARGINALIZATION OF LINGUISTIC FORM FOR EFFECTIVE COMMUNICATION: MORPHOLOGICAL ISSUES IN ENGLISH AND SERBIAN	355
Светлана Милановић САМ, САВ и ИСТИ – НА МАРГИНАМА РАЗЛИЧИТИХ ВРСТА РЕЧИ	373
Слободан Новокмет ПРИДЕВСКИ СУПСТАНТИВИ – НА МАРГИНИ ЛЕКСИЧКОГ СИСТЕМА СРПСКОГ ЈЕЗИКА	387
Јованка Милошевић, Ивана Лазић-Коњик О ЈЕДНОЈ ВРСТИ ЛЕКСИЧКИХ МАРГИНАЛИЈА С АСПЕКТА ЛЕКСИКОЛОШКЕ АНАЛИЗЕ И ЛЕКСИКОГРАФСКЕ ОБРАДЕ	401
Бојана Томић О ФАМИЛИЈАРНОЈ ЛЕКСИЦИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	429
Наташа Миланов ВАРВАРИЗМИ КАО МАРГИНАЛНИ ЛЕКСИЧКИ СЛОЈ	443
Милица Стојановић ОПЦЕНА ЛЕКСИКА КАО МАРГИНАЛНИ ЛЕКСИЧКИ СЛОЈ (НА ПРИМЕРИМА ИЗ РОМАНА Д. НЕНАДИЋА)	457
Ана Ранђеловић МАРГИНАЛИЗАЦИЈА У ЈЕЗИКОСЛОВНОЈ ТЕРМИНОЛОГИЈИ КОД СРБА У 19. ВЕКУ	471
Иван Н. Јовановић СЕМАНТИЧКИ КОНСТИТУЕНТИ ЛЕКСЕМЕ <i>CHÈVRE-KOZA</i> У ФРАНЦУСКИМ ПОСЛОВИЦАМА И ЊИХОВИМ СРПСКИМ ЕКВИВАЛЕНТИМА: ПРИМЕР МАРГИНАЛИЗАЦИЈЕ ПРОТОТИПИЧНИХ ОСОБИНА	487

III (NE)MARGINALNI ASPEKTI U NASTAVI STRANIH JEZIKA

Slobodanka Gligorić THE (AB)USES OF CEFR IN DESIGNING LANGUAGE POLICIES IN EUROPE: MARGINALIZATION OF MIGRANT POPULATION	503
Jelica Tošić MARGINALIZATION AND DOMINANCE: 'PURE ENGLISH' CONCEPT VS. ELF (ENGLISH AS A LINGUA FRANCA) CONCEPT	513

Savka Blagojević SOME MARGINALIZED FEATURES OF ACADEMIC WRITING: THE AUTHOR'S VOICE AND GUIDANCE THROUGH THE TEXT	523
Tatjana Grujić, Jelena Danilović DISCOURSE ANALYSIS: A MARGINALIZED APPROACH TO TEACHING TENSES	535
Danica Jerotijević THE MARGINALIZATION OF PRONUNCIATION INSTRUCTION IN SERBIAN EFL CLASSROOMS	547
Biljana Radić-Bojanić KULTUROLOŠKI SADRŽAJI NA MARGINI – STAVOVI NASTAVNIKA ENGLESKOG JEZIKA	561
Tijana Vasiljević Stokić , Đukica Mirković MARGINALIZACIJA KOMUNIKATIVNIH JEZIČKIH VJEŽBANJA U UDŽBENICIMA ENGLESKOG JEZIKA ZA SREDNJU ŠKOLU	571
Ljiljana Janković MARGINALIZACIJA ODREDJENIH STRUKTURA SRPSKOG JEZIKA PRI PREVODJENJU SA ENGLESKOG NA SRPSKI KOD STUDENATA ANGLISTIKE	583

ВАРВАРИЗМИ КАО МАРГИНАЛНИ ЛЕКСИЧКИ СЛОЈ¹

Сажетак: У раду ће се на ограниченом и лексикографски описаном корпусу анализирати лексика са квалификатором варваризам (варв.) којим лексикографи сигнализирају да се ради о нестандартној, маргиналној лексици. Задатак ће бити да се утврде критеријуми због којих нека лексема носи овај квалификатор, да се установи припадност ове лексике одређеним тематским областима, као и да се одреде лексичко-семантичке групе којима такве лексеме припадају.

Кључне речи: варваризам, квалификатор варв., лексема, лексичко-семантичка група, адаптација

1.0. Општеупотребна лексика означава лексику која нема ограничења у употреби, та је лексика немаркирана (ту спада велики део лексикона који је наслеђен из прасловенског језика (*рука, брат* и сл.)²). У основни лексички фонд спадају лексеме које именују боје, звуке, облике, сродство, емоције, особине, простор, време, нације, историју, националну културу, савремену науку и технику, храну и пиће.³ Место неке речи у лексичком фонду може се одредити на основу речничке обраде – на основу квалификатора који стоји уз одредницу (нпр. застарело, варваризам, медицина, покрајински и сл.). Квалификатор одређује „тип језика“ којем припада реч уз коју стоји. Он ближе одређује, означава и ограничава значење речи. Ако уз реч нема квалификатора, онда та реч припада општем лексичком фонду.⁴

1.1. У лингвистичким приручницима и лексиконима дефинише се термин варваризам. У приручнику *Мозаик знања* варваризам је дефинисан као „*погреšan jezički oblik – reč ili izraz – dobijen pod uticajem kakvog stranog jezika*“ (Srpskohrvatski jezik, 1972: 458) (нпр. *топлификација*, где се суфикс *-ка/-ција* додаје на домаћу основу, иако је овај суфикс резервисан за лексеме са страном основом). Такође, овде се варваризмом назива и свака друга језичка грешка, одн. језичка појава настала под утицајем страног језика, која није у складу са језичким системом. У *Правопису* из 1960. године (Правопис, 1960: 132) каже се да у нашем језику имају две врсте туђих речи – оне које се у нашем језику више

¹ Рад је урађен у оквиру пројекта 178009: *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

² В. Шипка, 2007: 81.

³ В. Драгићевић, 2007: 122.

⁴ Више о квалификаторима в. Бабић (1981: 79–91), Ристић (2006), Радовић-Тешић (2009).

не осећају као туђе (нпр. *краљ, кошуља, чарана* и сл.) и оне које се још осећају као туђице и треба их употребљавати само за оне појмове за које немамо добрих речи у своме језику, а то су варваризми.

1.2. У *Енциклопедијском речнику лингвистичких термина руског језика I* (2008: 31) под варваризмом се подразумева адаптирана или делимично адаптирана позајмљеница која чува фонетски и графички изворни облик, и у језику примаоцу има домаћи синоним у активној употреби (нпр. *уикенд*, енг. *week end* „крај недеље, дани одмора од суботе до понедељка“). Ту се наводи и да стране речи и облици обично немају ширу употребу, већ се јављају у одређеним текстовима, највише у језику средстава информисања. Р. Симеон дефинише варваризме као туђе речи, конструкције, изразе који су преузети из другог језика те нису својствени језику у који су ушли или у којем су употребљени. Такође, варваризам је и „inojezična riječ ili konstrukcija koja nije u skladu s normama stanovitoga jezika; svako skretanje ili povreda priznatih suvremenih gramatičkih i stilističkih pravila, govornih i jezičnih običaja“ (Simeon, 1969: 143).⁵ На основу дефиниција у лингвистичким приручницима запажа се да се под варваризмом, поред означавања стране речи која се употребљава у језику уместо домаће, подразумева и језичка грешка и погрешно употребљена реч.

2. Према дефиницији из РМС, варваризам је „стил, страна реч (или израз) место домаће у говору или у писању“, односно „страна реч или реченична конструкција која је у језику употребљена уместо боље домаће речи или конструкције“ (РСАНУ). Може се запазити да је у дефиницији у РСАНУ наглашен критеријум „непожељности“ такве лексеме или конструкције.

3.1. Циљ рада је да на ограниченом и лексикографски описаном корпусу анализирамо лексику са квалификатором варваризам (варв.). Утврдићемо критеријуме због чега нека лексема носи овај квалификатор, установити припадност ове лексике одређеним тематским областима и одредити лексичко-семантичке групе којима припадају ове лексеме. Уколико је нека лексема варваризам, од ње се не очекује да развија ни полисемију ни деривацију, па ћемо проверити важи ли то за лексеме из нашег корпуса. Даље, уколико ове лексеме имају деривате, задржавају ли и они овај квалификатор. Један од задатака биће и да утврдимо, са савременог становишта, оправданост смештања појединих лексема у нестандартну, маргиналну лексику.

⁵ Страну реч најчешће у језик уводе они који владају тим језиком, а то су најпре преводиоци, па затим и људи који су долазили у контакт са страним језиком, било да су боравили у иностранству или су слушали некога ко је тамо био. Форма те речи биће измењена супституцијом гласова. Тако модификовану реч преузимају и они говорници који не знају страни језик давалац. Ако позајмљена реч нема у својој гласовној структури елемената непознатих језичком осећању, она се као таква прихвата. Међутим, ако реч има неки страни глас, онда се тај глас замењује најближим гласом из домаћег гласовног система, тј. фонетски се прилагођава. Теже групе гласова замењују се лакшим или се редукују, при чему важну улогу има народна етимологија (в. Filipović, 1986: 23–24).

3.2. Грађу за рад ексцерпирали смо из *Речника српскохрватског књижевног језика Матице српске* (РМС). Такође, за значење неких варваризама консултовали смо и *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* (РСАНУ). Како бисмо стекли увид у савремено стање, користили смо једнотомни *Речник српског језика* (РСЈ) у коме нема ознаке варв. и у коме је пописана искључиво лексика стандардног језика.

4.1. Варваризми су лексеме које се, у односу на лексику општег лексичког фонда, користе у посебним приликама (уколико нема одговарајуће домаће речи), употребљавају их писци у својим делима да би окарактерисали ликове или догађаје и сл. те, с те стране, таква лексика припада слоју маргиналне, нестандардне лексике. У односу на јединице језичког стандарда те речи имају нижи статус, али на стилском плану представљају средства стилског нијансирања. Њихово опстајање у језику зависи и од граматичких карактеристика, али и од природе реалија које се именују и друштвено-културних прилика у којима се та лексика уводи у језик. Маркирање функционално-стилске употребе стране лексике има и нормативни значај. Страна лексика оквалификована као „варваризам“, „жаргонизам“, „шатровачки“ и сл. употребом нормативних квалификатора одређена је као другоразредна, нестандардна, маргинална (Ристић, 2006: 176), док ће лексика оквалификована као научна, стручна и сл., као и немаркирана страна лексика опште употребе имати статус стандардне лексике, чији ће опстанак у језику (што важи и за домаћу лексику) зависити од њеног „значењског, употребног и творбеног потенцијала“ (Ристић, 2006: 176). Употребу страних речи понекад диктира и закон језичке економије, кад се оне користе уместо домаћих вишечланих назива (синтагми, реченица или целих ситуација) (Ристић, 1994: 302) (нпр. *векна* „хлеб дугуљастог облика“, *динстати* „справљати јело од меса или од поврћа пирјанећи га у поклопљеном суду са мало масноће и воде“).

4.2. Варваризми⁶ су лексика која је у наш језик ушла путем историјских контаката наших говорника са изворним говорницима страног језика. Највише страних речи, што се односи и на варваризме, примљено је из турског и немачког језика⁷, али и из француског језика. Иако се тежило њиховом одстрањивању из језика, велики број турцизама и германизама остао је у нашем језику, с једне стране, јер им нема добре замене, а и зато што их никаква структурална обележја не одвајају од главнине речи нашега језика (Ивић и др., 1991: 60).⁸

⁶ И. Грицкат сматра да није лако говорити о томе шта је уопште варваризам и до ког тренутка нека језичка црта „треба да носи ту негативну етикету“ (Грицкат, 1968/1–2: 41). Ова ауторка такође истиче да границе језичког „чистунства“ треба одређивати са много пажње и толеранције.

⁷ Оријентализми су природна последица османлијске власти на већини територије српског говорног подручја. Германизми су, између осталог, у језик улазили путем рудара Саса, услед повезаности Обреновића са Аустроугарском итд.

⁸ У време утврђивања и развијања српског језичког стандарда (од тридесетих до шездесетих година прошлог века) сматрало се да би било бесмислено избацити из српског језика све туђе

4.3. Према језицима из којих потичу, варваризми се деле на германизме, англицизме, галицизме, турцизме, грецизме, италијанизме итд. По функцији се варваризми могу поделити на терминолошке и нетерминолошке, при чему се и речи из општег лексичког фонда могу користити као термини, и обрнуто, термини се могу користити у свакодневной употреби (нпр. варваризам *парадајз* је и назив за биљку *Solanum Lycopersicum* и назив за плод те биљке који се користи у исхрани).

4.4. Квалификатор варв. јавља се у речницима уз позајмљенице⁹ када лексикографи сматрају да ове речи не припадају књижевном језику и да се упоредо са њима јављају и речи из нашег језика. На пример, именица *блиц* је германизам, који је дефинисан као 'магнезијево светло; фотографски апарат са таквим светлом за снимање у тами'. П. Мразовић истиче да ће сваки фотограф пре употребити позајмљену реч *блиц* него компликован назив наведен у РМС (Мразовић, 1996: 209). Дакле, поставља се питање да ли овде треба да стоји квалификатор варв., премда у нашем језику нема одговарајуће лексеме за овај појам. Додали бисмо овде још примера, где се у РМС за варваризам не нуди једнолексемни домаћи синоним: *бестселер*, *летлампа*, *штрудла*, *рингла*, *презла*, *хоклица*, *кликер*, *крагна*, *јакна* и сл.¹⁰

4.5. Не може се тачно утврдити број варваризама у РМС, пошто лексикографски поступак није доследно примењиван, негде је квалификатор ста-

речи (које се осећају као домаће) или речи које су резултат потреба брзог културног, духовног и материјалног развоја који је створио нове појмове за које у нашем језику није било одговарајуће речи (нпр. *теорија*, *политика*, *мода*, *универзитет* и сл.), односно да их треба употребљавати где је то неопходно. Међутим, има и велики број страних речи које су узете из страног језика без икакве потребе и које иду на штету чистоте језика (нпр. *инајдер*, *шустер*, *вешерка*, *фруштук*, *грао*, *минуциозан*, *руж*, *интенције* и сл.) (в. Московљевић, 1933: 77–82; Предић 1951/5–6: 187–195). С. Предић наводи екстремни став да ће од српског језика остати само синтакса уколико се настави даљи унос страних речи (Предић, 1951/5–6: 187). Овај аутор као боље решење предлаже богаћење полисемичне структуре лексема домаћег порекла, односно давање нових значења домаћој лексици.

М. Пешикан (1970: 80–92) истиче да се са увећањем броја појмова битних у животу (друштвеном или у појединим струкама) јавља и потреба за њиховим именовањем. Док се патријархално домаћинство с времена на време сретало са новим предметима, језик је „имао времена за поступно попуњавање својих изражајних средстава и ... стабилизацију принова у њима“ (81), у савремено доба производи долазе у непрекидном низу, па се за њих једва успева импровизовати каква-таква номенклатура.

⁹ Према П. Мразовић (1996: 209–210), треба разликовати термин страна реч или страни израз од термина позајмљеница. Први појам се односи на речи/изразе који у језику примаоцу задржавају сва битна обележја језика из којег су преузети. За речи из страног језика које још живе у српском језику или су делимично заборављене бољи је термин позајмљеница, пошто су се те речи уклопиле у језички систем српскога језика (нпр. *цимерка*, *фарбати*).

¹⁰ Има и речи које су, како истиче М. Московљевић, у нашем језику добиле измењено значење, или једно значење од многих које страна реч има – нпр. француска реч *малер* код нас значи незгода, док *malheur* значи „несрећа“, или, *ordinaire* – *ординаран* код нас значи „простачки“, док му је у француском основно значење „редован, обичан“ (Московљевић, 1933: 78).

вљан уз једну реч, најчешће именицу, а није уз деривате од те речи. У грађи смо пронашли око 600 лексема са квалификатором варв., али смо за потребе рада одабрали репрезентативне примере. Највише има германизама (око 85%), близу 10% су речи из француског, а осталих око 5% је лексика других етимологија – латинске, италијанске, турске, француске, мађарске. У РМС се као потврда за варваризме дају примери из књижевних дела у којима је употреба варваризама углавном оправдана и стилски успела.¹¹

5. Узимајући у обзир диференцијалне семе највишег ранга можемо издвојити неколико већих лексичко-семантичких група¹² варваризама са следећим значењем (даље ЛСГ): 1) кулинарство; 2) одећа, обућа и текстил; 3) занимања; 4) људи одређених особина, 5) објекти; 6) машине, направе и алати; 7) разни предмети.

6.1. ЛСГ са значењем кулинарство чини приличан број лексема које можемо поделити у неколико подгрупа: а) лексика која се односи на јела; б) лексика која се односи на пиће; в) лексика која се односи на спремање хране.

У првој подгрупи – лексика која се односи на јело – са архисемом 'врста колача' су именице: *крофна, кох, милихброт/милхброт, мелишајз, пусла/пуслица, шаумролна/шаумролна, шмарн, шненокле, штрудл/штрудла*. Са архисемом 'врста хлеба' су именице: *васерица, екмек, кајзерица, салцитангл/салцитангла*. Са архисемом 'врста јела' су именице *ајеришајз, ајмокац, гренадирмарш, покенес, пофезне, ринфлајш, фритула, цушајз*.

У оквиру подгрупе са лексемама којима се именује пиће је лексика са архисемом 'врста напитка' где смо сврстали именице *ауспрух, бургундер, крахерл/крахерл, шилер, шнапс, шприцер*.

Подгрупу у којој је лексика која означава процес спремања хране можемо поделити на:

- лексеме којима се именују сировине од којих се храна припрема: *бу-тер/путер, герма, мела, милерам*;
- лексеме којима се именују делови посуђа и уређаји који служе за припрему хране: *есцајг, карафа, кригла, модла, плех, рајнгла, рерна, рингла, сајтлик/сајтлук, шафољ, шефла, шпарет/шпорхет*.

Овде сврставамо и ЛСГ глагола којима се означава начин припреме неког јела: *рестати/рестовати, фаширати* (од овог је глагола и придевска изведеница *фаширан* у називу јела *фаширана шницла*), *филовати, фригати*.

¹¹ Њихова улога у књижевном делу није само денотативна (иначе би писац употребио домаћу реч која припада општем лексичком фонду), већ и конотативна, јер се уз помоћ ове лексике прави социјални, историјски, територијални и сл. оквир текста.

¹² Под ЛСГ речи подразумевамо групу коју чине лексеме исте граматичке врсте обједињене истом категоријално-лексичком семом, тј. архисемом. Архисема је основна сема у организацији лексичког значења сваке (пунозначне) лексеме (в. Гортан-Премк, 1997: 43; Драгићевић, 2007: 237).

6.2. На основу грађе из РСЈ, може се закључити да су статус варваризма изгубиле следеће лексеме: *бутер/путер*¹³, *есцајг*, *кајзерица*, *кох*, *крофна*, *кригла*, *милерам*, *модла*, *плек*, *рерна*, *рингла*, *филовати*, *фаширан*, *џушајз*, *шлаг*, *шненокле*, *шприцер*, *штрудла*. Велики број назива из наведених ЛСГ одомаћен је у нашем језику.

6.3. Издвојили бисмо још неке лексеме (које нисмо навели у горњем тексту) које су се у српском језику одомаћиле, те, са данашње тачке гледишта, не би требало да припадају слоју нестандардне лексике: нпр. *вирила*, *парадајз*, *шлаг*, *шницла*. Потврду за то налазимо у РСЈ.

6.4. Гледајући етимологију, може се запазити да у оквиру наведених ЛСГ преовлађују германизми, док је свега неколико лексема других етимологија (италијанизми *фригати*, *фритула*, латинизам *густ*, турцизам *екмек*).

7.1. У ЛСГ са значењем одећа, обућа, текстил сврстали смо лексеме којима се именују одећа и делови одеће, обућа, начин израде одеће и материјал од кога се одећа израђује. Тако, у оквиру подгрупе која се односи на одећу и делове одеће забележили смо следеће лексеме:

- са архисемом 'врста одеће': *иберцигер/иберцир*, *јакна*, *комбинезон*, *лајбек/лајбец*, *рајтхозне*, *рекла*, *салонрок*, *унтерок*, *фусекла*, *хаусрок*, *шлафрок*, *шос*, *шпенцер*, *шпилхозне*, *штаубмантл*;
- са архисемом 'део одеће' су лексеме *јака*, *крага/крагна*, *крогн/крогна*, *ранфла*, *рајсфершлус*, *фалта*, *фронцла*, *футер*, *шлиц*, *штрумпаанда*, *штрумпафбанда*, *штрумпафпантљика*;
- са архисемом 'врста тканине' су лексеме *паргал/паргар*, *самт*, *џајг*, *џиц*, *џишина*, *штоф*. Овде сврставамо и лексеме које именују предмете који се употребљавају при кројењу, шивењу: *гомба/гумб*, *зихерица*, *нитна*, *шпенадла*.

Од лексема којима се именују обућа или делови обуће у РМС као варваризми су оквалификоване *капна*, *пантофле*, *шнешуа*, *штивлетна*, *штикла*, *штруфла*, *шупертл/шупертла*.

7.2. Сви примери из ове ЛСГ су из немачког језика, изузев лексеме *комбинезон* која има француску етимологију.

7.3. У РСЈ забележене су лексеме *јакна*, *комбинезон*, *крагна/крагн*, *рајсфершлус*, *штикла*, *штоф*, *шлиц*, *шпенадла*, *џиц*, на основу чега се за њих може рећи да су изгубиле статус нестандардне, маргиналне лексике.

¹³ О адаптираности ове лексеме додатну потврду даје и израз *имати путера на глави* „имати нечисту прошлост“. Поред тога, она је у језику равноправна са лексемом *маслац*, а то потврђује синонимска дефиниција у РСЈ: *путер* „в. маслац“.

8.1. У ЛСГ са значењем занимања (*nomina professionalia*) може се издвојити неколико подгрупа:

а) варваризми који означавају врсту занатлије: *гравер, клозер, молер, пинтар/пинтер, салер, тишлер, фурунџија, цимерман, шлајфер, шлосер, шнајдер, шнајдерица/шнајдерка, шпенглер, штрикер, штрикерица, шустер* (сви примери су из немачког језика, једино је лексема *гравер* галицизам);

б) варваризми који означавају особе које раде као нека врста послуге: *бединерица/бединерка, вешиерица/вешерка, кумординар, камердинер, педел, пединтер, хаузмајстор*;

в) варваризми који означавају особе које се баве трговином и угоститељством: *грајзлер, гросист/гросиста, келнер, кшефтар, обекелнер, обер, плацагент/плацагенат, тандлер, трајбар/трајбер, хаузирер, џалкелнер*;

г) варваризми који означавају различита занимања: *беамтер, вахтер, вертер, капелмајстор, пакер, пеглер, флосар, швајсер, шинтер, шикутор, италмајстор*.

8.2. Лексика из ове ЛСГ и са данашњег становишта углавном задржава статусне адаптиране лексике. Ако погледамо РСЈ, видећемо да су у њему забележене лексеме *бединерка, вешерка, келнер, молер, пинтер, тишлер, шинтер, шнајдер, шнајдерица/шнајдерка, штрикер, штрикерка, шустер*. Запажа се да су то углавном називи за занатлије, који се уобичајено користе у савременом језику. У прилог томе сведочи и њихова развијена деривациона структура, па се може рећи да су ове лексеме у савременом стандардном језику изгубиле статус варваризма.

9.1. ЛСГ са значењем носиоци одређених особина чине лексеме којима се именују особе одређених, обично негативних, моралних и интелектуалних особина. То је лексика експресивног карактера којом се изражава лични став говорника према особи на коју се реч односи. У нашој грађи имамо лексеме са значењем различитих особина: а) особа недоличног понашања: *кракелер, хохитаплер, цинкер, штенкер, штребер, шуфт*; б) нерадник, беспосличар: *битанга, гуланфер, фалот, френтер*; в) неспретна особа: *пацер, тротл, шепртља*; г) неморална особа: *фукса*; д) особа која се бави недозвољеним послом: *раубишиц, шлогерица*; њ) особа других непожељних особина: *шписбиргер/шписер/шписерица* „малограђанин; ограничена особа“, *штрицика* „онај који живи од блуда своје жене“.

9.2. Напоменућемо да наведени варваризми углавном имају у српском језику једнолексемне синониме. У РСЈ забележене су лексеме *битанга, гуланфер, пацер, фукса, хохитаплер, штребер* и *шепртља*.

За лексему *штребер* „онај који смишљеним настојањем и додворавањем жели постићи успех (у школи, служби и др.), лакташ, каријерист(а)“ ваља рећи да је у данашњем омладинском жаргону добила и ново значење: „онај који стално одн. напорно учи“ (в. Андрић 2004, под *штребер*).¹⁴

¹⁴ Ово није једини варваризам који је у жаргону добио ново значење, особе одређених карактеристика. Такви су и варваризми: *шустер* „неспособњак, дилетант; незналица“, *штрудла* „девојка“, *штих* „непоуздан, превртљив човек“ итд.

10.1. У ЛСГ са значењем објекта сврставамо варваризме, које можемо поделити у две подгрупе: а) варваризми са архисемом 'зграда/просторија': *бирарија, вактарница, вармеђа/вармеђија, вешерница, грајзлерај, конфитерија, кондиторај, кур-сала/кур-салон, модистерај, пајзл, патисерија, пресерај, шпецерај, шпитал/шпитаљ*; б) варваризми којима се именује део објекта са архисемом 'део просторије, објекта': *еркер, етаж/етажа, ганак/гањак, конк, симс, шпајсцимер*.

10.2. Међу овим лексемама, поред преовлађујућих германизама, има и неколико лексема друге етимологије: француске (*етаж, патисерија*) мађарске (*вармеђа, вармеђија*), италијанске (*модистерај, конфитерија*). У РСЈ идентификоване су лексеме *вармеђа, вешерница, еркер, етажа, симс*.

11. У ЛСГ варваризми са значењем машине, направе, алати и њихови делови може се диференцирати неколико подгрупа: а) лексеме којима се именују делови аутомобила: *бремза, зиц, курбл/курбла, куплунг*; б) лексеме које означавају столарски алат: *бансег, дребанк, хобл*; в) лексеме којима се именују разне направе и алати: *вакерица, васер-вага, шрафцигер*; г) лексеме којима се именују различити метални делови: *пант, сајла, федер, шраф*. Од набројаних варваризама, у РСЈ ушли су *курбла, сајла, хобл, федер, шраф, шрафцигер*.

12.1. У оквиру ЛСГ са значењем предмети за различиту употребу издвојили смо следеће варваризме: *актенташка/актенташина, гиртл/гиртла* „појас, каиш“, *жнрандол* „свећњак с неколико кракова“, *кликер, лавабо, мундхармоника* „усна хармоника“, *мундитик* „муштика“, *парасол* „сунцобран“, *пиксла, плајваз, сактух* „цепна марамица“, *фајка* „лула“, *филфедер* „налив-перо“, *хоклица, хорн/хорна* „труба“, *цегер/цекер, цигла, циркл* „справа за цртање кругова, шестар“, *шрајтофлин* „новчаник, буђелар“.

12.2. У овој групи су лексеме које човек користи у различитим приликама и скоро све имају једнолексемне синонине у језику. Од наведених, у РСЈ потврђене су и у језику одомаћене лексеме *актенташина, кликер, лавабо, пиксла, хоклица, хорн, хорна* и *цигла*.

13. У нашој грађи посведочен је и изванредан број придевских лексема означених квалификатором варв. То су, углавном, неинтегрисани придеви, без морфолошких одлика рода и броја, без деклинације и компарације: *вициг* „шалјив“, *екстра* „изванредан“, *марод* „болестан“¹⁵, *нобл* „отмен“, *фали* „лажан“, *феш* „леп“, *флах* „плоснат“, *фифик* „лукав“, *фрај* „бесплатан“, *шворц* „који је без

¹⁵ У РСЈ није забележен овај придев, али су забележени његови деривати *мародер* „војник који пљачка погинуле и рањенике на бојишту, војни пљачкаш“, *мародерски* и *мародерство*.

новца“, *шланг/шланк* „витака“. За разлику од наведених, релевантна придевска обележја реализовали су придеви *нападан*, *робустан*, *фрижак/фришак* и они су морфолошки потпуно адаптирани. У РСЈ забележени су придеви *екстра*, *нападан*, *фали*, *феш*, *фрај*, *фрижак*, *фришак*, *шланг (шланк)* и *шворц*.

14.1. У литератури се наводи став да је страна лексика која има развијену полисемију и деривацију уклопљена у домаћи лексички и творбени систем. На основу полисемантичке структуре лексеме у речнику да се устврдити за које се варваризме из нашег корпуса може рећи да су адаптирани у српском стандардном језику.¹⁶ Под полисемичним подразумевамо варваризме који имају бар два секундарна значења, а таквих има десетак: *плац*, *стрепити (се)*, *трегер*, *цуг*, *шлаг*, *шниц*, *штоф*, *шtos*, *штифт*, *штакција*, *шустер*. Наведени примери представљају занемарљив број у односу на укупан број анализираних лексема, што иде у прилог обележју варваризама да немају развијену полисемију.

14.2. За деривациону структуру лексема страног порекла у науци о језику наводи се да се лексема страног порекла која има велики број деривата може сматрати уклопљеном у лексички и творбени систем језика примаоца. У нашем корпусу има изванредан број лексема са развијеном деривационом структуром, чиме се оне издвајају из групе нестандардне лексике. Навешћемо примере из лексичко-семантичких група које смо представили у претходном тексту.

Код лексема из ЛСГ кулинарство деривација није развијена изузев лексеме *фил*, која иначе није означена као варваризам, а која има два деривата: њен првостепени дериват *филовати* оквалификован је као варваризам, док другостепени *нафиловати* није.

Лексика из ЛСГ занимање склона је деривационој дисперзији. Нпр. *келнер* има неколико првостепених деривата: *келнерај*, *келнерисати*, *келнерица/келнерка*, *келнеровати*, *келнерски*, *келнерче*; именица *инајдер* такође има неколико првостепених деривата: *инајдерица/инајдерка*, *инајдерај*, *инајдерски*. Лексема *тенцер* (у основи јој је лексема *танац* „игра уз музику“) има деривате: *танцати*, *танцовати*, *танцајстор*, *танциул*, *танцалац*, *танцалица*, *танцало*, *танцовођа* (ова сложеница се јавља и код Вука, са значењем *коловођа*). Слично је и са варваризмима *пеглер* „онај којему је занимање пеглање“, којој су деривати *пеглерај*, *пеглати*, *пеглерка*, *пеглање*, *пеглајз*, а који немају ознаку варв. Исто важи и за деривационо гнездо *тишлер* – *тишлерка*, *тишлерај*, *тишлеров*, *тишлерски*. Деривати нису оквалификовани као варваризми, што је основано, с обзиром на степен њихове адаптираности.

И у ЛСГ карактерне особине личности запажа се развијена деривација. Нпр. лексема *шепртља* има следеће деривате: *шепртљав*, *шепртљаво*, *шепртљан*, *шепртљанија*, *шепртљанко*, *шепртљанство*, *шепртљанство*, *шепртљати*, *шепртљив*. Оправдано, деривати нису обележени ознаком варв. Даље,

¹⁶ Напомињемо да има у нашој грађи и лексема код којих је неко од секундарних значења оквалификовано као варваризам, нпр. *исти* 5. адм. „он, онај (који је пре споменуто)“; *такав* у изразу: *као такав* „сам по себи, у основном, општем значењу“.

лексема *штребер* има првостепене деривате *штреберка/штреберица*, *штреберов*, *штреберски*, *штреберство* и другостепени *штреберкин*. Једино је лексема *штребер* означена као варваризам, уз деривате изостаје и етимологија. То говори у прилог адаптираности ове лексеме, али и недоследности поступка у обележавању стране лексике. Лексема *хохитанлер* има неколико првостепених деривата: *хохитанлерка*, *хохитанлерај*, *хохитанлерија*, *хохитанлерски*, *хохитанлерисати*.

Развијену деривациону структуру има и варваризам *шверци*, који има две семантичке реализације 'кријумчарење' и значење индуковано метонимијом од примарног значења 'кријумчарена роба'. Тако, лексема *шверци* има следеће деривате: *шверцовати*, *шверцати*, *шверцер*, *шверцерка*, *шверцерица*, *шверцовање*, *шверцерски*. Треба напоменути да ниједан дериват није оквалификован као варваризам, па се на основу тога може закључити да нема оправдања за његову употребу ни уз именицу *шверци*, јер је тако развијена деривациона структура доказ да се тај варваризам потпуно адаптирао и усталио (у разговорном језику), у односу на синоним *кријумчар*.

Међу лексемама које смо издвојили у ЛСГ са значењем предмети за различиту употребу једино лексема *цигла* има изузетно развијену деривациону структуру – првостепене деривате *циглан*, *цигласт*, *циглар* и другостепене деривате *цигланиште*, *циглара*, *цигларев/цигларов*, *цигларски*, *цигларство*. Ово доказује да се лексема *цигла* потпуно адаптирала у творбени систем српског језика, док домаћи синоним *опека* има само два деривата (*опекар* и *опекаст*), што је доказ неоправдане употребе квалификатора варв. уз лексема *цигла*.

15.1. Када је реч о творбеној адаптираности анализиране лексике, у великом броју случајева ове лексеме пролазе кроз фонолошке, морфолошке и структурне преображаје, прилагођавајући се систему језика примаоца.¹⁷ Варваризми могу бити адаптирани домаћим или страним творбеним средствима или комбинацијом једних и других (идентификацијом нулте морфеме, помоћу грамеме или форманта и сл.).

15.2. Код фонолошких обележја варваризама може се запазити:

1) супституција вокала: (и – у) *сајтлик* – *сајтлук*; (а – е) *путар* – *путер*, *трајбар* – *трајбер*; (ø – а) *герил* – *герила*, *гиртл* – *гиртла*, *гросист* – *гросиста*, *курбл* – *курбла*, *машинвегер* – *машинвегера*, *презл* – *презла*, *салицитангл* – *салицитангла*, *хорн* – *хорна*, *штрудл* – *штрудла*;

2) супституција сугласника: (г – к) *цегер* – *цекер*, *шланг* – *шланк*; (к – н)

¹⁷ Приликом адаптације стране лексике вршене су различите гласовне промене будући да код многих страних речи гласовни склоп није у духу нашег језика. Адаптација се одвија у две фазе: примарној (када страна реч постаје део језика примаоца) која се огледа у ортографском, фонолошком и морфосинтаксичком прилагођавању, и секундарној (прилагођавање након што је страна реч постала део језика примаоца) која се огледа у стварању деривата и развијању деривационих гнезда, као и у ширењу полисемантичке структуре позјамљених речи и њихових деривата (в. Prčić, 2005: 137).

актенташка – актенташина; (н – њ) ганак – гањак; (л – љ) шпитал – шпитаљ; (р – л) паргар – паргал; (к – ц) лајбек – лајбец; (б – п) бутер – путер; (ø – т) виришла – вириштва; (ø – н) ролета – ролетна; (к – т) шпинак – шпинат; (ж – ш) фрижак – фришак.

15.3. Од морфолошких обележја издвојили бисмо паралелну употребу два суфикса код лексема исте основе: *-ица/-ка: бединерица – бединерка, -вешерица – вешерка, инајдерица – инајдерка; а/-ица: пусла – пуслица; -а/-ија: вармеђа – вармеђија; -ав/-аст: шламнав – шлампаст; -ø/-ан: фалиш – фалишан; -а/-ара: шоца – шоцара; -ø/-ер: оберст – оберстер* итд.

Такође, запажа се и паралелна употреба глагола са формантом и без форманта: *абрихтати – абрихтовати, луфтати – луфтирати, прошверцати – прошверцовати, рестати – рестовати, сфушати – сфушерити, фруштувати – фруштуковати, шлингати – шлинговати.*

У грађи има и лексема које чине колективне суфиксне парове: *тишлер – тишлерка, инајдер – инајдерица/инајдерка, ферштер – ферштерица/ферштерка, шлајфер – шлајферка, шписер – шписерица, штрикер – штрикерица.*

15.4. Код творбе глаголских варваризама могу се запазити две врсте творбе:

- суфиксална творба од именице: *абрихтовати, луфтирати, пресовати, труковати, унтерхалтовати се, фолирати, цурикнути, шмекати* и сл.
- префиксално-суфиксална творба: *зафригати, зашинирати, изгустирати, излуфтирати, набреновати, навиксати, одмонтирати, прошверцовати, прошпацирати, подштувати, уштимовати* и сл.

Неки варваризми су настали композицијом, нпр. *актенташина, вешкорпа, гренадирмарш, оберкелнер, салцитангла, танцмајстор, флиспапир, хозентрегери, шпилкарта, штрајкбрехер, штрумфпантљика.*

16. На основу анализираних грађа може се закључити да лексика одређена у речнику стандардног језика квалификатором варв. припада различитим областима материјалне и духовне стварности. Највише варваризама преузето је из немачког језика – германизми су највише преузимајући за именовање реалија које се односе на занатство, машине и алате и кулинарство. Реалије које су именоване овим лексемама појавиле су се у одређеном тренутку и тада се јавила и потреба за њиховим именовањем. Неке су у језику опстале извесно време, када су замењене новом лексемом, а неке су се потпуно уклопиле у лексички систем нашег језика. За неке варваризме може се рећи да, са нормативног аспекта, задржавају статус варваризма иако се регуларно користе у употребном лексичком фонду и имају развијену деривацију. Неке лексеме означене као варваризам касније губе тај статус услед промењене језичке реалности, али и утицаја

новијег речничког корпуса, па су изгубиле статус нестандардне, маргиналне лексике и постале статусно неутралне. То потврђују примери из РСЈ, где је велики број лексема оквалификованих као варваризам изгубио тај статус, јер су постале саставни део општег лексичког фонда, користе се у разговорном језику и приликом експресивног изражавања, у језику средстава информисања и сл.

Анализирана лексика је негде оправдано, а негде неоправдано обележена квалификатором варв. Лексеме које имају развијену деривациону структуру и полисемију не би требало да буду оквалификоване као варваризми јер развијена деривација сведочи о њиховој уклопљености у лексички систем нашег језика.

Литература

- Гортан-Премк, Д. 1997. *Полисемија и организација лексичког система у српскоме језику*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Грицкат, И. 1968. Неколико ситнијих синтаксичких балканизамa у српскохрватском језику. *Наш језик*, 17, 1–2, 41–51.
- Драгићевић, Р. 2007. *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Ивић, П., И. Клајн, М. Пешикан, Б. Брборић. 1991. *Језички приручник*. Београд: Радиотелевизија Београд – Центар за истраживање програма и аудиторijума.
- Московљевић, М. 1933. Клонимо се варваризама. *Наш језик*, 1, 1–2, 76–82.
- Мразовић, П. 1996. Германизми у говорном језику Војвођана. У *О лексичким позајмљеницама, Зборник радова*, Ј. Планкош и ур. одбор (ур.), 209–230. Суботица – Београд: Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.
- Пешикан, М. 1970. Лексичко благо нашега језика. *Наш језик*, 18, 1–2, 80–92.
- Правопис српскохрватскога књижевног језика*. 1960. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска.
- Предић, С. 1951. Непотребни варваризми. *Наш језик*, 17, 5–6, 187–195.
- Прћић, Љ. 1996. Карактеризатори страног порекла у српском језику. У *О лексичким позајмљеницама, Зборник радова*, Ј. Планкош и ур. одбор (ур.), 147–152. Суботица – Београд: Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.
- Радовић-Тешић, М. 2009. *С речима и речником*. Београд: Учитељски факултет.
- Ристић, С. 1994. Стране речи у описним речницима са аспекта речничког нормирања. *Наш језик*, 29, 5, 301–305.
- Ристић, С. 2006. *Раслојеност лексике српског језика и лексичка норма*. Монографије 3. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Русский язык*. 2008. Энциклопедический словарь-справочник лингвистических терминов и понятий. Том 1. Москва: Флинта – Наука.
- Babić, S. 1981. Stilske odrednice u našim rječnicima. *Jezik* 28, 3, 79–91.
- Filipović, R. 1986. *Teorija jezika u kontaktu*. Zagreb: Naučna knjiga.
- Prčić, T. 2005. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj.

- Simeon, R. 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva I*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Srpskohrvatski jezik*. 1972. Enciklopedijski leksikon „Mozaik znanja“, A. Peco i Ž. Stanojčić (ur.). Beograd: Interpres.
- Šipka, D. 1998. *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*. Novi Sad: Matica srpska.

Извори

- Андрић, Д. 2004. Драгослав Андрић, *Речник жаргона*. 2. изд. Београд: Zepther book world – Драгослав Андрић.
- Речник српскога језика*. 2007. Нови Сад: Матица српска.
- Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. 1959. Београд: Српска академија наука и уметности – Институт за српски језик.
- Речник српскохрватскога књижевног језика*, I–VI. 1967–1976. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска.

Nataša Milanov

BARBARISMS AS NON-STANDARD LEXEMES

Summary

The paper describes lexemes with the qualifier barbarism, based on a corpus taken from the *Dictionary of the Serbo-Croatian literary language*. The conclusion made by analyzing the word corpus was that all of the lexemes in the Dictionary qualified as barbarisms connect to different parts of the material and spiritual world. This means that certain things, belonging to these realities, appeared at one point and therefore needed to be named. For a certain amount of time some of these words managed to stay in language use, and then be replaced with new lexemes. Some of these words were successfully incorporated into the lexical system of the Serbian language. Normatively speaking, some of these words are still defined as barbarisms, although they have a regular use in everyday language and a widely spread derivation. Due to changes in the language reality or the influence of new words, some barbarisms change their status from non-standard lexemes to status-neutral words.

natasa.milanov@isj.sanu.ac.rs